

Helena Tiihonen
Kaisankankaantie 165
98400 Isokylä
0400 345104
helena.tiihonen@sl.fimnet.fi
www.vapaavuotos.fi

Asia: Tutkimuspyyntö Eduskunnan oikeusasiamiehelle

Syy: Lapin liiton virkamiesten toiminta Vuotos-asiassa. Virkavelvollisuuden noudattaminen KHO:n päätösten jälkeen. Ihmisoikeussopimus.

Vuotos-hanke on jakanut alueen väestöä kohta puoli vuosisataa eri leireihin. Ko. hankkeen riitaa aiheuttanut vaikutus on näivettänyt aluetta voimakkaasti ja ahdistanut ihmisiä.

Marja-Liisa Löyttyjärven diplomityö: Vuotos syksyllä 1996, Vuotoksen altaan lupaedellytyksistä ja hankkeeseen liittyvistä päätöksistä vesioikeusprosessin ulkopuolella (Tekninen korkeakoulu, maanmittausosasto 1/1997) toi esiin vesioikeusprosessin ulkopuolista päätöksentekoa vuoteen 1996 asti.

Jo -60-luvulta lähtien, siis vuosikymmeniä ennen vesioikeusprosessia ja sen aikana, siis ennen KHO:n päätöstä asianosaiset ovat joutuneet puolustamaan oikeuksiaan mitä moninaisimmista asioissa eri yhteiskunnan sektoreilla: vesioikeusprosessin ulkopuolella yhteiskunnan päätöksentekokoneisto käsitteli kaiken aikaa paikallis- ja valtakunnantasolla ihmisten elämään vaikuttavia asioita. Jo -60-luvulta lähtien alueen maatalouden harjoittajilta kiellettiin esim. navetoiden uudistustyöt ja lisämetsien saanti muihin alueisiin poikkeavasti allassuunnitelmien vuoksi.

Vuonna 1982 sen aikainen hallitus teki kielteisen periaatepäätöksen, jonka ministeri Ollila sanoi sitovan myös tulevia hallituksia... Eduskunta myönsi nk. elvytysvaroja alueelle. Tiloja uudistettiin ja viralliset raportit kertoivat maatilojen kukoistavan.

Maanostolupa Kemijoki Oy:lle v. 1989 ja eduskunnan oikeusasiamiehen myöhemmin laittomaksi toteama ministeri Puran tekemä päätös v. 1991 jo myönnettyjen metsänparannusvarojen jäädyttämisineen ja metsänuudistusten kieltämisineen tekivät lopun maataloudesta alueella.

Kemijoki Oy sai lähes 4000 hehtaaria valtionmaita ”vaihtokaupalla” haltuunsa ”koskiomaisuutena” – suoalueelta. Yhteismetsälakia muutettiin ja näin Kemijoki Oy sai haltuunsa yli 2400 hehtaaria yhteismetsän maita. Luotiin käsitys vääjäämättömän varmasta rakentamisluvasta.

Ihmisiltä vietiin asianomistajuus usein pakkomyynniksi koetuilla maakaupoilla, kun pakkolunastusoikeus liikkeelle laskettujen huhujen perusteella oli juuri syntymässä jne.

Näiden toimien seurauksena Kemijoki Oy omistaa 93 % alueesta ja pystyy viranomaisten tuella manipuloimaan alueen elinkeinoelämää.

**KHO teki Vuotos-hankkeesta kielteisen päätöksen 18/12/2002, <http://www.kho.fi/paatokset/29036.htm>
Päätös on vuosikirjapäätös, jolla päätöksellä KHO totesi ehdottoman rakentamiskiellon koskevan Vuotos-hanketta, VL 2 luku 5. pykälä. KHO on hylännyt ko. alueella olennaisilta osin sijaitsevien Kemihaaran soiden Natura2000-kohteita koskevat valitukset 19.9.2005 <http://www.kho.fi/32837.htm> , jonka jälkeen ao. kohteet ovat lainmukaisesti ko. verkostossa.**

Nyt huolimatta kaikesta tästä ja KHO-päätöksistä Lapin liitto, veromarkoilla toimiva edunvalvontaorganisaatio, on jatkanut toimia tämän hankkeen eteenpäin viemiseksi.

Luettelo osasta niitä toimia, joilla Vuotos-hanketta jälleen virkamiesten toimesta pyritään edistämään:

1. Tulvasuojelu- ja moninaiskäyttösuunnitelma Visio 2015 <http://www.lapinliitto.fi/kemi-ounasjoki/Kemi-Ounasjoki.pdf> (johtopäätösoosiossa suositus altaista selvitysten pohjana)
2. Lapin Liiton projektiselvitykset:
  - a. myöntänyt rahoituksen (30.000e + n.1000e) 13.10.2008 kokouksessaan tutkimukseen Kemihaaran soiden Natura-kohteiden vaihdosta toisiin alueisiin.
<http://www.lapinliitto.fi/paatoksenteko/lh13102008/Liite%207%20Etela-%20ja%20Keski-Lapin%20lintual.%20kartoitus.pdf>
  - b. myöntänyt rahaa 115 000e 13.10.2008(energiastrategia), sisältäen epäilemättä Vuotoksen altaan.
<http://www.lapinliitto.fi/paatoksenteko/lh13102008/Liite%208%20Lapin%20energiastrategia.pdf>
3. Lappi-työryhmän raportti http://www.lapinliitto.fi/julkaisut/Lappi-tyoryhma_loppuraportti_031008.pdf Natura-alueiden vaihtosuosituksineen, että alue voitaisiin ottaa tulvasuojelun ja voimatalouden käyttöön
4. Vuotos - alueen kaavoittamattomuus: Itä-Lapin maakuntakaavan osallistumis - ja arviointisuunnitelma nähtävillä 17.10.-16.11. Vuotos ei ole mukana OAS:ssa, vaikka YM on antanut suunnittelumääräyksen päivittää maakuntakaava, kun Natura on ratkaistu (KHO 2005).

Lapin liiton valtuusto kokoontuu päättämään marraskuussa tulvasuojeluun satsattavista selvitysveromarkoista – ja Lapin liiton esitys on, että selvitetäisiin nimenomaan altaita niin Ounasjoelle kuin Pelkosenniemen yläpuoliselle Yli-Kemijoellekin – suurimpana alajuoksuallas nimenomaan KHO:n hylkäämän Vuotoksen altaan sijoille.

Lapin liitto siis tuhlaa veronmaksajien rahoja lain ja KHO:n päätösten vastaisiin, asiantuntijaviranomaisenkin kannan vastaisiin ja myös EU-direktiivin vastaisiin suunnitelmiin. Se jättää samalla selvittämättä kunnolla asiantuntijoiden kiireellisiksi esittämät tulvasuojelutoimet Rovaniemellä ja Kittilässä.

Lapin ympäristökeskus on esittänyt suojapenkereitä. Erilaisten pengerten mahdollisimman hyvään suunnitteluun pitäisi selvitysvaroja käyttää. Esimerkiksi tarvittaessa esiin nostettavat suojavallit voisivat nykYTEKNIIKAN keinoin olla hyvinkin mahdollisia. Ihmisen toiminnan aiheuttamia tulvariskejä pitäisi vähentää kosteikkojen entistämällä yms, mutta niihin Lapin liitolla ei ole intressiä.

Huomattakoon, että asiantuntijaviranomaisen, Lapin ympäristökeskuksen johtaja Matti Hepola on sekä Visio 2015-asiantuntijana että Lappi-työryhmän raportissa korostanut, että tulvasuojelussa on toimittava lakien ja oikeuksien päätösten mukaan.

Vuotos-asia yksityisen kansalaisen näkökulmasta: Vuotoksen altaan vastustajat olivat erittäin motivoituneita ja aktiivisia niin oikeudenkäynnissä kuin muussakin Vuotos-asiaan vaikuttavassa yhteiskunnallisessa toiminnassa. Päämäärä oli selvä ja tavoittelemisen arvoinen.

Vesioikeudenkäynti kesti 30-vuotisen esitaistelun jälkeen yli 10 vuotta vv. 1992-2002 ja nyt KHO:n päätöksestä on kulunut kohta 6 vuotta. Raskaan ja äärimmäisen työntäyteisen käsittelyn tuloksena oli vuosikirjapäätös suuressa hankkeessa, siis päätös, jolla Suomen oikeuskäytännössä on ollut tähän asti lainsäädäntöä ohjaava merkitys.

Saavutettu voitto perustui laajasti hankkeen edellytyksiä tutkivaan työhön ja mahdollisimman korkeatasoisiin asiantuntijalausuntoihin, kaikkia mahdollisia oikeudellisia keinoja asiallisesti käyttäen.

Kysymyksiä:

Mitä keinoja jää jäljelle nyt, kun kaikki lailliset keinot on käytetty, yksiselitteisesti? Kaikki oikeusasteet on käyty läpi - ja voitettu. Yksityisen ihmisen näkökulmasta viranomaisten valtionrahoilla rahoitettu toiminta murtaa oikeusvaltion periaatteet.

Mitä virkaa on Suomen riippumattomalla oikeuslaitoksella ja sen päätöksillä?

Missä suhteessa tämä toiminta on perusoikeuksiin, siis ihmisoikeussopimuksen velvoitteisiin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin?

Väkivaltaisuudesta tunnetussa Suomessa tällainen oikeuksien polkeminen on todella vaarallista ja allekirjoittanut onkin vastustajien luottoihmisenä, vastuullisena kansalaisena ja lääkärinä yrittänyt siitä varoittaa monella foorumilla. Seurauksena vain se, että allekirjoittaneen sanomisia on Lapin liiton edunvalvontapäällikkö Jaakko Ylitalon toimesta vääristelty kokousmuistioon 5/2008 lainausmerkkien sisään ja lähetetty Koillis-Lapin kihlakunnan poliisilaitokselle tiedoksi. Tarkoituksena leimata allekirjoittanut laittoman uhkauksen tekijäksi. Ks. ohessa kyseisen muistion kopio - ja tilaisuudesta (onneksi) tehty äänite.

Mikä on KHO:n vuosikirjapäätöksen oikeusvoima suuruusluokaltaan Vuotos-hankkeen kaltaisessa oikeusprosessissa? Aikoinaan kysyttiin jo hallituksen iltakoulupäätöksen, kielteisen periaatepäätöksen (v. 1982) oikeusvoiman selvittämistä. Nyt yritetään pienin näennäismuutoksin alkaa käsitellä uudestaan ko. hanketta samalla tavalla kuin esimerkiksi jotakin Keski-Suomen läänin siltarumpuasiasia.

Kemijoki Oy:n ja sen pyrkimyksiä kannattavien viranomaisten tarkoituksena on viedä hanke uuteen ”oikeuskäsittelyyn”, johon ei kenenkään kannata osallistua, koska edes voimassa olevan lain mukaisella vuosikirjapäätöksellä ei näytä olevan mitään merkitystä. Asian edistäminen tarkoittaa sitä, että Vuotos-alueella on koko ajan päällä uhka luonnonarvojen raiskaamisesta – ja elinkeinotoiminta mahdotonta.

Pyydän eduskunnan oikeusasiamiestä kiireellisesti tutkimaan, ovatko Lapin liiton virkamiehet noudattaneet ja noudattavatko virkavelvollisuuttaan.

Pyydän eduskunnan oikeusasiamiestä tutkimaan edellä olevat kysymykset ja ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, että Vuotos-alueella vihdoinkin voitaisiin ryhtyä alueen potentiaalsiin kehittämistoimiin. Eduskunnassa on valmisteilla aloite kansallispuiston perustamiseksi nk. Kemihaaran soiden ja Luiron soiden sekä ylisen Kemijoen alueelle. Viranomaisten altaiden rakentamispyrkimykset on saatava loppumaan ja valtion on vastattava oikeuslaitoksensa lainvoimaisista päätöksistä.

Pyydän saada tulla kuulluksi suullisesti asian käsittelyssä, perusteena pitkäaikainen kokemukseni niin aktiivisena Vuotos-prosessin asianosaisena kuin lääkärinäkin tällä alueella.

Vuotos-asia on laaja, sen puitteissa tapahtuva viranomaistoiminta monimutkaista ja vaikea laittaa paperille ja niin ollen myös vaikea hahmottaa. Toivon, että Vuotos-prosessissa asianosaisten asiamiehenä toiminut hallintojuristi Pirjo-Riitta Oinaala voisi olla ko. kuulemisessa myös osallisena.

Kemijärvellä 5/11/08

Helena Tiihonen

Yleislääketieteen erikoislääkäri

Natura-alueella sijaitsevien palstojen omistaja tai osaomistaja: omistaja Keminsaarilla (Tuuliketo), pienten määräalojen osaomistaja Kokonaavalla (Ojaranta) ja metsäpalstan osaomistaja (Tiihola)